

It takes a village to raise a child - leidinggeven aan samenwerking

Elena Carmona van Loon

orthopedagoog-generalist bij Carmona ontwikkeling

APA Geplaatst op 7 september 2018

Goede onderwijsleiders zijn in staat richting te geven aan het denken over betekenisvol resultaat. Waarom zijn we eigenlijk op school? Als we willen dat leerlingen zich blijven ontwikkelen, moet allereerst duidelijk zijn wat hun doelen zijn. Hoe doen we dat?

Persoonlijk

Toen ik 15 jaar oud was zat ik op het VWO. Ik ging niet graag naar school. Ik worstelde met wie ik zelf wilde zijn en de lesstof gaf mij weinig antwoorden op vragen waar ik mee rondliep. In die tijd gingen mijn ouders uit elkaar omdat de wijze waarop zij in het leven stonden te zeer verschilden.

Mijn vader, die als gastarbeider naar Nederland was gekomen, dacht heel anders over de opvoeding van zijn kinderen dan zijn jonge Rotterdamse vrouw. Het lukte hen niet elkaar te verstaan en de verschillende waarden, ideeën en opvattingen die zij hadden uit te wisselen en te verenigen. En juist dat is wat ik uiteindelijk heb opgestoken van hun huwelijksperikelen.

Vruchtbaar samen zijn vraagt om liefde, acceptatie en het openstaan voor andere manieren van kijken.

"Het is de kracht van leraren samen met leerlingen te zoeken naar betekenisvolle antwoorden."

Op school

Op school ging het eigenlijk niet anders dan thuis. Door de decaan werd mij gevraagd hoe ik aan die belabberde cijfers kwam, en ik had geen idee. Ik vroeg me eigenlijk alleen maar af wat die cijfers nou betekenden en konden zeggen over mij.

Leraren zijn meesters in zich bekommeren om hun leerlingen. Vaak maken zij zich dan zorgen over de resultaten die leerlingen halen. En juist daar wringt het hem vaak. De volgende vragen borrelen op:

- Wat is een resultaat? Goede onderwijsleiders zijn in staat richting te geven aan het denken over betekenisvol resultaat.
- Waarom zijn we eigenlijk op school?
- Waartoe leiden we op?
- Wat betekent dat voor ons handelen?

- Wat betekent dat voor onze leerlingen?

Het helder maken van dit proces geeft ruimte omdat er in de volle bandbreedte kan worden nagedacht over de ontwikkeling en de resultaten van leerlingen. Het maakt dat cijfers en toetsten minder belangrijk worden. De school als de plek waar leerlingen door hen opgedane kennis, die je misschien wel buiten het lokaal hebt verworven, kan iJken en delen.

Het is juist de kracht van leraren samen met leerlingen te zoeken naar betekenisvolle antwoorden.

Taak van de leraren

Er dient zich van alles aan in het onderwijs. Het is alsof alle vraagstukken die een maatschappij met zich meebrengt hun weg vinden en een plek krijgen in de klas. Je kan het zo gek niet bedenken of leerlingen kunnen ermee terecht bij hun leraren.

Dit is de kracht van leraren. Uit liefde voor hun vak en betrokkenheid bij hun leerlingen ontstaat al gauw de overtuiging dat zij van alles zouden moeten kunnen oplossen. Leraren kennen hun leerlingen; hun achtergrond en de talenten die ze bezitten en gunnen elke leerling een kans op een plek in de samenleving.

Veel leraren maken zich zorgen of ze voldoende aandacht aan hun leerlingen kunnen geven en zijn dan geneigd meer te gaan doen. Daar waar het effectiever kan zijn om soms minder te doen en werkelijke aandacht te geven. Iedere leerling heeft namelijk aandacht en persoonlijke instructie nodig. Ook hele slimme leerlingen.

Onderwijsleiders die aandacht hebben voor hun mensen, kunnen leraren even stilzetten en hen bevragen of dat wat ze doen en laten zien aan de leerlingen het beste is.

"Iedere leerling heeft aandacht en persoonlijke instructie nodig. Ook hele slimme leerlingen."

Jeugdhulppartners

Om te weten wát het beste is, is het nodig dat er zoveel mogelijk ruimte is voor verschillende visies en manier van kijken naar de ontwikkeling van leerlingen. Jeugdhulppartners zijn belangrijk voor de volgende twee punten:

- In de school kunnen ze meedenken over welke vraagstukken die samenhangen met de cognitieve- of persoonsontwikkeling van jonge mensen van belang zijn.
- Ze kunnen meedenken over hoe leraren naar (leer)gedrag kunnen kijken en leraren bewustmaken van hun overtuigingen. Stil staan bij je denken en handelen. Het onderwijs is daar de plek voor.

Een school als deel van de maatschappij waar wordt nagedacht en geëxperimenteerd met leren en wijzen waarop je je kan verhouden in de wereld. Je waarde leren kunnen dus. En dat is weer belangrijk om je zo goed mogelijk voor te bereiden op het leven in de maatschappij.

Jeugdhulppartners kunnen vanuit hun expertise meedenken over persoonlijke doelen van leerlingen. Ook zijn zij goed in het in kaart brengen van zinvolle relaties om de leerling heen. Doelgericht samenwerken om de leerling zowel tijdens individuele trajecten als in de klas bewust te maken van zijn eigen handelen, mogelijkheden en keuzes maakt dat ook de meest kwetsbare jonge mensen in ontwikkeling kunnen blijven.

Samenwerking op dit terrein is essentieel om de verschillende zienswijzen over goed onderwijs en een gezonde persoonsontwikkeling te integreren.

"Doelgericht samenwerken maakt dat ook kwetsbare jongeren in ontwikkeling kunnen blijven."

Leiderschap

Leraren leiders in de klas

Waarom is leiderschap nodig op scholen? Zou je niet zeggen dat onderwijsprofessionals zelf goed weten wat nodig is om een school draaiende te houden? Juist in het onderwijs gaat altijd alles gewoon door. Leraren zijn altijd druk bezet en hebben altijd iets te doen. De dagelijkse waan van het door moeten.

Leraren zijn meesters in het tegelijkertijd aandacht geven aan al wat gebeurt en van maatschappelijk belang wordt geacht en ondertussen de lessen door te laten gaan. Leraren zijn de leiders in de klas.

Wat doen onderwijsleiders dan?

Onderwijsleiders kunnen het mechaniek van samenwerking in een school even stil zetten en tijd nemen en geven om na te denken wat de school wil bereiken met leerlingen. Door samen met leraren concreet te maken waarom en waartoe zij handelen en wat dat voor hun professie betekent creëert de onderwijsleider een professionele cultuur waarin verschillende werkwijzen en visies naast elkaar kunnen bestaan.

Het is dan van belang helder en visueel zichtbaar te maken waar een ieder aan werkt. Zo belangrijk als het is dat ook voor de leerlingen duidelijk is aan welke doelen ze eigenlijk werken zo belangrijk is het ook voor de schoolorganisatie. Beweging wordt namelijk effectiever wanneer men weet waartoe.

Een helder en bondig strategisch plan gebaseerd op de waarden en visie van de school zou dan ook leidend moeten zijn bij al het handelen en beslissen. Een gesprekscyclus waarin de persoonlijke en professionele ambities van leraren terugkomen en besproken helpt om dat wat door het lerarenteam beoogt wordt voortdurend onder de loep te nemen. Doen we nog wat het beste is?

Durven twijfelen is derhalve een belangrijke competentie voor een leider. Twijfelen met het hoofd weliswaar. Twijfel van het hart maakt willoos en zorgt ervoor dat je afwijkt van de koers. Het hart geeft richting en staat open voor verschillende visies. Het hoofd bedenkt of dat wat we doen nog steeds in dienst staat van de visie en samenwerking in de school.

"Het is van belang helder te maken waar een ieder aan werkt. Beweging wordt effectiever wanneer men weet waartoe."

Zichtbaar maken

Een inspirerend en bondig strategisch (team of school-)plan dat zichtbaar is en leidend bij vergaderingen of bord- of scrumsessies maakt het belang van samenwerking duidelijk. De rol en verantwoordelijkheid van een ieder in het team en de wijze waarop dat samenhangt met wat de school wil bereiken met leerlingen is nl. geëxpliciteerd.

Zo kan ook worden opgenomen hoe samenwerking tussen de verschillende professies de persoonsontwikkeling van leerlingen kan versterken. In de waan en de haast van de dag kunnen allerhande als problematisch ervaren gedragingen van leerlingen al snel gemedicaliseerd worden.

Jeugdhulppartners kunnen meedenken of dat is wat nodig is. Leerlingen kunnen door met verschillende mensen in de school, die er verschillende werk- en kijkwijzen op nahouden, de onderwijsleider, de conciërge, de leraar, de jeugdhulpverlener namelijk zichzelf leren kennen en tevens leren begrijpen dat er verschillende wijzen zijn om met vraagstukken om te gaan.

En dat is wat deze tijd vraagt. Het kunnen omgaan met een veelheid van meningen, ideeën en waarden en te bepalen wie jij eigenlijk bent, wat jij eigenlijk vindt en op welke manier je in de maatschappij wilt staan.

APA